

## NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 43.

Fylke: Vest Agder

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Spangereid

Emne: Ting til lægedom og vern  
mot sykdommer.

Bygdelag:

Oppskr. av: Olav Jarl Gahre

Gard: Gahre

(adresse): Spangereid

G.nr. 155 Br.nr. 16.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):


Og etter opplysn inger av min far og bestemor her på gården,

1. Kan ikke si noen om det. <sup>SVAR</sup>

2. De brukte en ring av jern. Den hadde form som en hestesko og var magnetisk. Den la de på kroppen som vern mot gikt. I min barndom kan jeg minnes jeg så den, Den må etter det bestemor fortalte brukt mye i hendes tid, omkring 1870 - 1900.

De la den på bare skinnen på kroppen, der gikta satt.

Denne giktklemma var ikke stor, Det vises til skissen nedenfor:

Tykkelse:  Lengde ca. 8-10 cm.  
ca. 3 m.m.   
Breidde ca. 1 1/2 cm.

3. Den tid de var i bruk her i bygda, var det nokk ikke gjennom bladene, men det spurtes av folk som brukte slike ringer. Kan ikke si noe om prisen, men det hehdtte at de lånte dem bort til naboer. og slektninger.

4. Nei,

5. Nei.

Bestemor (Rebekka Reinertsen Gahre (1838 - 1926 )

barnefødt på nabogården Midtbø, g.nr. 154 fortalte om

følgende fra sin barndom: Ei gammel jente på Gahre,

Ingeborg d. 1865, gikk rundt og tiggjet sølv som skulle brukes til å lage giktringer av. Hun kom også inn i

hendes barndoms hjem og bad om sølv.

Men måten hun bad på var noe eiendommelig: Hun holdt en åpen eske og med begge hendene på ryggen. Når hun skulle tigge, måtte hun ikke gå rett inn døra, men baklens og holdt så eska bak på ryggen med hendene. Hun måtte ikke løfte opp munnen å spør om sølv, men folk visste hva de gjalt, De tok så av et stykke av en sølvring og og la i eska. Hun gikk da ut igjen uten å si noe. Når hun på den måten hadde fått nokk sølv, blei det laget giktringer av det.

Noe mer kan jeg ikke minnes om dette

Når de hadde gulsott var det noe som kaltes "å måla seg for gulsot", Det var noen gamle jenter som kunne det. Hvorledes målinga gjekk fore seg kan jeg f. t.

ikke si noe om. men jeg vet de fortalte at når de var målt fikk de en bite flatbrød å spise. Det kaltes for "å få en bede"

Når de hadde fått noe rusk i øyet, skulle det være godt å gå til en diegivende mor å få noe brystmækk i øyet,

Det skulle være godt. Mor har fortalt at hun engang hadde besøk av en gammel mann her på gården, og kan fikk sin medisin i øyet. Dette hendte ca, 1904 -

Om målinga av gulsot hørte jeg mye de gamle talte om så det var alm. brukt for ca. 60. år siden.

Dersom en person hadde hugget eller skåret seg i hånda og det var vanskelig å få stopt blodet, skulle de ta spindelsvevn nettet å ha over såret det skulle hjelpe.

I slike tilfeller skulle de også drikke mye kaffi.

Dette har vært brukt her på gården for ca. 45. år siden

10. Nei.

11. Det var noe før som de kalte for elektriske belter. De så ut som et patronbelte som de hadde rundt livet.

Enkelte gamle folk brukte det her for ca, 40. år siden.

Øreringer.

14. Ja, jeg minnes iallfall 4. personer som jeg har sett bruke øreringer, Det er ikke lenger enn ca. 10. år siden jeg så 2 gamle menn ca. 75. år, gå med øreringer.

15. De var laget av gull, og satt gjennom øreflippen.

Se skissen:



16. De brukte i begge ører.

17. De sa det skulle være godt for øynene.

19. Ja.

Mot blærekatarr var det godt å drikke te av en plante som kalles "Kjerringrokk". Den er grønn og lav ca. 20 cm. høy og ligner noe på einstabb, Den vokser mye på myrlendt jord. Men denne planten måtte høstes inn før St. Hans, for etter den tid var det ikke så mye kraft i den.

Når barna hadde vorter på hendene, kunne de bruke store grashopper tøl æ bite dem av med. De kunne også trille en erte over hodet og ned i en brønn. De måtte da stå med brønnen. De blei da fri vortene.

Når noen hadde hodeverk, brukte de igler til å suge ut det vonde blodet. De la iglen på hodet og den suddø så ut. Når de hadde gjort det en stund, tok de iglen av og la den på en tallerken og la noe salt ved. Da spyttet den ut blodet,

Når et barn var født til verden, hendte det at de la ei saks i vogga. Det var forat ikke barnet skulle bli forhekset. Dette har iallfall vært brukt så sent som i dette århundre.

Mot tyfus eller nervefeber var det et godt middel å drikke sin egen urin, Da fikk en ikke sykdommen.

Dersom de skulle gå inn til en person som hadde smitsom sykdom, difteri, skarlagensfeber o.l. skulle det være godt å tygge på einerbær. Det var et godt middel mot smitte.